

N:o II.

Ank. till Riksd. Kansli den 17 Febr. 1874, kl. 9 e. m.

Utlåtande, med anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om anvisande af medel för Sveriges deltagande i 1876 års verldsutställning i Philadelphia.

(2:dra U.-A.)

Sedan de Nordamerikanska Förenade Staternas president, i öfverensstämmelse med ett af kongressen fattadt beslut att högtidlighålla hundra året af nämnda staters oberoende genom anordnandet år 1876 i staden Philadelphia utaf en internationel utställning af konst-, industri-, jordbruks- och bergverksalster, låtit inbjuda alla folk att i densamma till fromma för freden, civilisationen och folkens inbördes vänskapliga beröring deltaga, samt denna inbjudning så väl genom Kongl. Maj:ts beskickning i Washington som genom härvarande amerikanska minister blifvit till Kongl. Maj:t framförd, hvarefter ej mindre fullmäktige i Jernkontoret, svenska slöjdföreningen och vederbörande handels- och sjöfartsnämnder äfvensom stadsfullmäktige i Borås än äfven Kommers-kollegium uti afgifna yttranden tillstyrkt antagandet af inbjudningen, har uti ofvanberörda den 23 sistlidne Januari till Riksdagen aflåtna nådiga Proposition (N:o 21) Kongl. Maj:t, som ansett den gjorda inbjudningen till verldsutställningen i Philadelphia böra antagas, men ej vore i tillfälle att nu framlägga någon beräkning öfver de deraf för Sverige härflytande kostnader, föreslagit, att, på det att de i första rummet nödiga förberedelser till företaget måtte kunna ske genom tillsättande af en inhemsk komité för detta ändamål och genom an-

stalter af komitén för att göra utställningens syfte i särskilda delar bekant för svenska konst- och industriidkare, å extra ordinarie stat för år 1875 måtte anvisas ett anslag, stort 50,000 Kronor, att af Kongl. Maj:t i mån af behof och, derest så erfordrades, äfven genom förskotts-anvisning under loppet af innevarande år, användas såsom bidrag till Sveriges deltagande i 1876 års internationela konst- och industriutställning i Philadelphia.

Redan år 1872, då fråga var om Sveriges deltagande i verdensutställningen i Wien, yttrade Kommers-kollegium uti ett deröfver afgifvet underdånigt utlåtande, bland annat, att det kunde ifrågasättas, huruvida de fördelar, landet för sin industri eller eljest hemtat af utställningarne i London och Paris, motsvarade statens uppoffringar, synnerligast om till dem lades de af inhemske utställare gjorda, till siffran icke lätt beräkneliga utgifter för åstadkommandet af utställningsföremål, som visserligen ländt den svenska fabriks- och handtverksindustrien till mycken heder, men allmänneligen icke lemnat i utbyte någon nämnvärd materiel vinst. Likaledes framhölls att ett land med begränsade tillgångar, hvilket i anseende till sitt läge och i följd af andra förhållanden vore urståndsatt att sjelf erbjuda en samlingspunkt för ett samtidigt framställande af andra länders konst- och industrialster, endast med en viss varsamhet borde besluta sig för att deltaga i dessa väl ofta och å vidt skiljda orter förekommande världsexpositioner, hvilka svårligen kunde sägas vara föranledda af en utaf alla bialsigter oberoende uppfattning af deras betydelse såsom synnerligen kraftiga medel i den menskliga odlingens tjenst. Uti den nådiga Proposition (N:o 14), som till 1872 års riksdag afläts angående reseunderstöd för besökande af internationela utställningen i Wien, finnes, beträffande väckt fråga om Sveriges deltagande i nämnda utställning, bland annat anfördt, att det icke kunnat undfalla Kongl. Maj:ts uppmärksamhet, att samfärdseln emellan Sverige å ena samt Österrike och Ungern å andra sidan till följd af de lokala förhållandena vore i industrielt och merkantilt hänseende af vida mindre betydenhet än den beröring af samma slag, som egde rum emellan Sverige å ena samt Danmark, Nordtyskland, Ryssland, England och Frankrike å andra sidan, och att ett deltagande å Sveriges sida uti denna exposition icke kunde antagas befrämja afsättningen af Sveriges produkter i lika hög grad som deltagandet i föregående verdensutställningar; att vid öfvervägande häraf och med hänsyn jemväl till hvad Kommers-kollegium i ämnet anfördt, Kongl. Maj:t funnit behofvet för Sverige att underkasta sig de icke obetydliga uppoffringar, som ett värdigt deltagande i denna exposition måste medföra,

icke vara så oafvisligt, som då fråga varit om att deltaga uti verdensutställningarne i London och Paris; samt att Kongl. Maj:t ej heller, med afseende å den aflägsna expositionsorten, velat af Riksdagen äska de medel, som skulle sätta Sverige i tillfälle att genom utställda föremål deltaga i den ifrågavarande expositionen. Kongl. Maj:ts Proposition afsåg ock endast beviljande af anslag till reseunderstöd och inrättande af en svensk byrå i Wien, till hvilken resande svenske industriidkare och arbetare kunde vända sig för erhållande af nödiga upplysningar och anvisningar.

Ehuru det icke låter sig göra att med någon säkerhet beräkna beloppet af kostnaderna för deltagandet i en utställning i en annan verldsdel, torde dock kunna antagas, att dessa till följd af afståndet måste blifva betydligt större än för någon af de föregående internationela utställningarne, så vida Sverige skall på ett värdigt sätt uppträda vid sidan af andra kulturländer. Vid sådant förhållande och då Utskottet delar ofvan uttalade tvekan om nyttan af de väl ofta och å vidt skiljda orter förekommande världsexpositionerna, har Utskottet ansett sig icke kunna biträda förslaget om Sveriges deltagande i utställningen i Philadelphia, utan hemställer,

att Kongl. Maj:ts ofvanberörda nådiga framställning icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 17 Februari 1874.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

Reservationer:

af Herrar Friherre *F. von Essen*, Grefve *C. Beck-Friis*, *C. Ekman*
och *F. F. Carlson.*
